

SPRAVODAJ OBCE LIPTOVSKÝ PETER

ROČNÍK XI.

JÚN 2016

č.

1

Oslava zdravia a vitality nositeliek života

V piatok 13. mája sa po roku všetko zopakovalo. Najprv popoludňajší dážd' a v podvečer prestávka, počas ktorej naši hasiči devám z Liptovského Petra súcim už na vydaj, postavili v strede obce máj. Dobre pripravenej a zohratej partii jeho výška, váha ba ani vietor pri osádzaní nerobili problém. Všetko mali dokonale nacvičené ako na hasičskú súťaž. Aj veselo bolo, o čo sa postarala harmonika a ženy z jednoty dôchodcov so svojimi pesničkami. K dobrej atmosfére možno prispel aj pohárik

kolujúci medzi divákmi, čo samozrejme k takémuto, na výsosť ľudovému obradu patrí. Spoločný máj uprostred obce tak symbolizuje zdravie pre všetky dievčatá a ženy, je oslavou zdravia a vitality nositeliek života.

Prvá zmienka o májoch pochádza z roku 1255 z Nemcka. V meste Achene na 1. mája, Turice a sviatok svätého Jána stavali obyvatelia máje pred domami bohatých mešťanov. Už v 15. storočí bolo postavenie mája znakom vážneho záujmu o dievča. Staroveké ná-

rody dávali začiatkom mája na domy a hospodárske budovy malé stromčeky na ochranu pred zlými duchmi a chorobami. Zvyk stavania májov sa v zmenenej podobe udržal

dodnes. Zväčša sa však stavia jeden ovenčený strom uprostred dediny, alebo hlavného námestia. Dátumy tohto obradu sú miesto od miesta rôzne.

Zmeny v separovanom zbere

Odpadové hospodárstvo prechádza tohto roku rozsiahlymi legislatívnymi zmenami. Napríklad, od 1. 7. 2016 bude financovanie separovaného zberu oddelené od rozpočtu obce. Samotný zber, prepravu, dotriedenie a zhodnotenie budú financovať organizácie výrobcov obalových materiálov. Pre nás to zname-

ná, že čím viac odpadu vyseparujeme a nedáme ho do nádob na komunálny odpad, tým bude obec menej finančne zaťažaná. V ďalšom kroku podľa dosiahnutých výsledkov bude možné znížiť poplatok za komunálne odpady, t. j. za jeho zber, odvoz a likvidáciu. Takže čaká nás triedenie, triedenie a znova triedenie...

Čo nás čaká v tomto roku?

Jednou z väčších investícií, ktorú plánuje tohto roku Obecný úrad v Lipt. Petre bude rekonštrukcia miestnej komunikácie od autobusovej zastávky oproti materskej škole až k novým domom spolu s odbočkou na sídlisko a vybudovaním chodníkov. Rozdelená bude na dve etapy, pričom prvá sa začne už tohto roku. Predpokladané náklady sú do 100 tisíc eur a financie na ňu budú pochádzať z obecných zdrojov.

Na šestnásť garáží na severo-západnom okraji obce je už vypísané územné konanie,

po ktorom bude ešte nasledovať stavebné konanie. Očakávame, že ak obidva konania prebehnú hladko, stavať by sa mohlo začať už v septembri alebo októbri.

Obecný úrad tohto roku plánuje aj revitalizáciu líp na miestnom cintoríne. Štátna ochrana prírody udelila súhlas na rozsiahly ozdravný rez, ktorý sa bude robiť na tri etapy. V prvej pôjde len o najnutnejšie úpravy.

Veríme, že vzhľadom na kritický stav líp sa táto aktivita stretne u občanov s pochopením.

● Radosťou a energiou bol nabitý MDD, ktorý už tradične usporiadal obecný úrad na petranskom ihrisku **11. júna**.

Deťom i dospelým nechýbalo nič, čo k tomuto bohatému a tradične dobre pripravenému dňu patrí. Tento deň nám pripomína aj inú stránku.

Svet v dôsledku klimatických zmien, politických prevratov i vojen je znova v pohybe.

Dnes sú to práve deti z týchto postihnutých krajín, nad ktorými sa vznáša najväčší otáznik, o ich elementárnych právach ani nehovoriac.

• Nie je rekonštrukcia ako rekonštrukcia. Príkladov, keď obnova domu dopadne zle, nájdeme v našich mestách i obciach mnoho a to i napriek tomu, že sa to okolo nás len tak hemží odborníkmi.

Liptovský Peter tento neduh zatiaľ úspešne obchádza. Domy na sídlisku po zateplení dostali nový „šat“, o ktorom sa dá povedať, že na ňom určite

zapracoval aj vkus ich obyvateľov. Nie dráždivé farby fasád s drobnými inovatívnymi architektonickými doplnkami urobili svoje, takže prívlastok elegantné je na mieste.

Patrí za to vďaka všetkým, ktorí sa na týchto rekonštrukciách podieľali, pretože aj, fasáda vytvára naše životné prostredie a je prejavom našej kultúry.

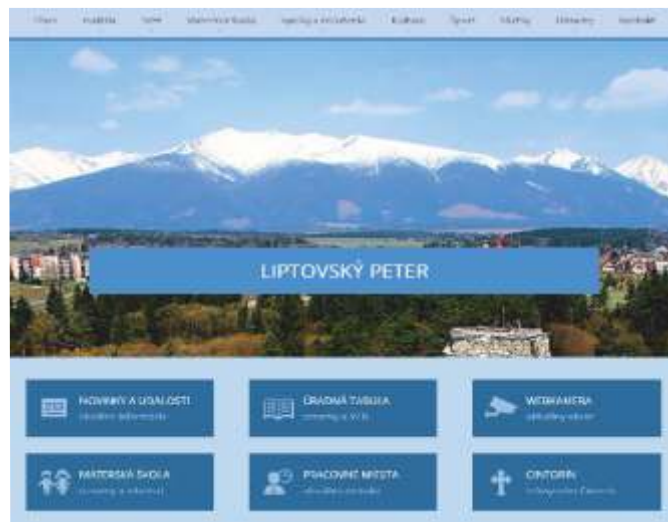
Obec má novú webovú stránku

Každá zmena je zlá, až do chvíle, kým si na ňu zvykne. Platí to aj o novej internetovej stránke obce, ktorú oceníme až potom, keď na obrazovke potvrdíme všetky ikonky a prezrieme si ich obsah. V zásade je obsah novej stránky bohatší a možno si tak urobiť úplnejší obraz o práci obecného úradu i zastupiteľstva, než tomu bolo v minulosti. Užitočnou rubrikou sú napríklad Dokumenty na stiahnutie, zaujímavou rubrikou

zasa Voľné pracovné miesta. Informácie o obci dopĺňajú základné údaje o obecných zariadeniach, spoločenských organizáciách, miesto tu však majú i kultúra, šport a služby.

Vzhľadom ku skutočnosti, že nová webová stránka je spustená len pár týždňov nie sú všetky ikony ešte naplnené tak, ako sme chceli. Na tejto časti sa ešte pracuje.

Veríme, že stránka bude prínosom a každý na nej nájde, čo potrebuje.

Po rekonštrukcii podkrovia prišla na rad záhrada

Blíži sa koniec školského roka a my môžeme pomaly začať bilancovať, čo všetko sme urobili a čo nám ešte zostáva urobiť, kým sa brány školy na čas prázdnin zatvoria. Mali sme množstvo aktivít s deťmi, niektoré spoločne s rodičmi. Spomenúť môžeme Deň úcty k starším, Mikulášsku veselicu, Posedenie pod stromčekom, Karneval, Tvorivé dielne alebo Deň matiek.

V júni nás čaká ešte MDD v školskej záhrade spojený s opekačkou a tesne pred prázdninami školský výlet. Naše deti chodili na Hotel Per-

mon, kde sa otužovali vodou, navštívili soľnú jaskyňu v Liptovskom Mikuláši a zúčastňovali sa divadelných predstavení. V našej materskej škole sa majú deti možnosť hrať formou zoznamovať s prvými anglickými slovíčkami. Dobre vieme, že nielen výchovno-vzdelávací proces je dôležitý pre naše deti. Nie menej dôležitá je aj prostredie, v ktorom sa pohybujú a trávajú väčšiu časť všedného dňa. Preto sa veľmi tešíme z toho, že za pomoci Obce Liptovský Peter, Komunitnej nadácie Liptov, rodičov a zamestnancov ma-

terskej školy sa nám podarilo im toto prostredie vynoviť a skvalitniť.

V prvom rade ide o rekonštrukciu podkrovia, kde vznikol krásny priestor na herňu, sociálne zariadenie a spálňu pre naše najmenšie 2 až 4-ročné deti. Do obidvoch tried sme kúpili nový nábytok, ktorý spĺňa estetické aj hygienické požiadavky. Tento mesiac sme vybavili školskú záhradu prvými komponentmi, ktoré

budeme priebežne dopĺňať o ďalšie, aby sme vytvorili ucelený komplex pre herné činnosti detí vonku.

Veľmi sa z týchto úspechov tešíme. Vieme, že bez vzájomnej spolupráce všetkých vyššie spomenutých by ich nebolo možné uskutočniť. Je vidieť, že nám spoločne ide o tú istú vec, mať šťastné a spokojné deti, ktoré radi navštevujú našu škôlku.

Tatiana Salvová

Zvíťazili radosť a nadšenie

Turčianske javisko 2016, to bol názov krajskej postupovej súťaže a prehliadky amatérskeho divadla dospelých i divadla mladých, ktorá sa konala od 14. do 16. apríla v Štúdiu Slovenského komorného divadla (SKD) v Martine a na Mestskej scéne Martin. V kategórii mladých zvíťazilo Divadlo f*ACTOR Liptovský Peter s inscenáciou Obec roka, čím si zabezpečilo postup na prehliadku FEDIM v Tisovci.

Ako nám povedal leader divadla Michal Tomasy, takéto víťazstvo celkom nečakal. V Martine boli jediní, ktorí nevystupovali pod hlavičkou ZUŠ-ky a bude tak aj v Tisovci. Na súťaži ich zaskočila a mnohých aj prekvapila prítomnosť i povzbudzovanie našich Petrancov, pretože nikto z konkurenčných divadel-

nikov takýto fanklub nemal. „To sa inak hrá najmä, keď je to komédia a my vieme, že sa bude mať kto smiať. Inak, pre všetkých to bola veľká odmena, zahrať si v profesionálnom divadle,“ povedal.

Úspech petranských divadelníkov v Martine priniesol aj iné efekty. Napríklad, naši divadelníci dostali viaceré pozvania zahrať si v mestách a obciach mimo Liptova, čím prekročili lokálne aj regionálne hranice. „Doteraz sme odohrali 16 repríz a štyri nás čakajú v lete. Vystúpiť s touto hrou 20-krát v roku je pre mňa najväčší úspech,“ povedal nám, Michal Tomasy. Na našu otázku s čím prekvapia divákov v budúcej sezóne prezradil, že Obec roka bude mať pokračovanie. „Len sa bojím, aby dvojka nebola slabšia ako jednotka, aby mala aspoň

rovnaký úspech. Vieme, že ľudia majú radi komédiu, no problém je urobiť ju tak, aby to nebolo lacné. Samozrejme, naši herci zvládnu aj iný žáner. Musí ich to však aj baviť a tiež musíme rozmyšľať i ekonomicky, aby ľudia na to naše divadlo prišli.“ Je to tak. Mladí divadelníci sú zatiaľ závislí

aj od vstupného, ktorým sa snažia pokryť svoje náklady a tiež zlepšiť terajšie nulové technické podmienky. „Zatiaľ je všetko v hercoch a sú skvelí. Pre mňa je to satisfakcia a takto ma to baví,“ povedal nám, herec Mestského divadla v Žiline Michal Tomasy na záver.

• Členovia Divadelného súboru f*ACTOR z Liptovského Petra. Z ich raketového štartu máme radosť aj my.

Zabudnutý a znova objavený rodák z Liptovského Petra

Oravská knižnica A. Habovštiaka v D. Kubíne vydala v uplynulom roku knihu Petra Hubu Liečiteľ tela i duše Baltazár Demian. Autor v nej objavil pre nás doposiaľ neznámeho rodáka z Liptovského Petra Baltazára Demiana (1803 – 1851).

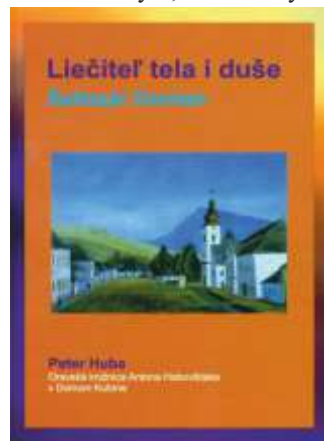
Baltazár Demian patril na Orave k štúrovským lokálnym osobnostiam, avšak my si ho môžeme zaradiť do línie našich slávnych lekárov.

Rovnako ako oni ani on sa v rodnej obci dlho neohrial. Liptovský rodák, odchovanec kežmarského lýcea, absolvent odboru chirurgie na lekárskej fakulte peštianskej univerzity, od roku 1833 pôsobil v Dolnom Kubíne ako lekár Oravskej stolice. Okrem lekárskej praxe sa B. Demian so zánietením pustil aj do osvetovej a publicistickej činnosti, pričom k jeho najvýznamnejším

počinom patrilo zverejnenie Abeceďy lekárskej v Lichardovom kalendári na rok 1847 Domová pokladnica.

Dvadsaťdva hesiel Abeceďy, liečiacej telo i ducha nestratilo absolútne nič na aktuálnosti do dnešných dní.

Tento výnimočne osvietený lekár populárnou formou propagoval zásady zdravého životného štýlu, za ktoré by sa

nemusela hanbiť ani súčasná medicínska osвета. B. Demian sa zaslúžil aj o popularizáciu balneológie, osobitne kúpeľov v Korytnici pri Ružomberku, kde sa liečili E. Štúr i J. M. Hurban. No B. Demian sa nezaoberal iba medicínou a balneológiou, ale v rámci zdravotníckej osvety sa po boku Ctibora Zocha zapojil v rámci štúrovského ľudovochovného programu aj do boja proti alkoholizmu.

O tomto probléme na Orave uverejnil Demian niekoľko článkov v rubrike Denník domáci v Štúrovských Slovenských národných novinách i v Orle tatranskom. V duchu štúrovského hnutia a integračných úsilí vysoko oceňoval v tejto oblasti spoluprácu duchovných táborov katolíckeho i evanjelického. Jeho práca napokon priniesla efekt a Demian roku 1846 v novinách konšta-

tuje, že: „V Orave spolky miernosti už pol druhu roka trvajú a pod týmto časom vyše 20 000 ľudí pálenky sa odrieklo.“ Keď v roku 1849 na Orave v ruskom vojsku, ktoré pochodovalo s našimi dobrovoľníkmi k Világošu vypukla cholerová epidémia, B. Demian ju úspešne paralyzoval, za čo dostal roku 1850 vysoké carske vyznamenanie.

Pre dokreslenie osobnosti B. Demiana treba dodať, že so zánietením sa venoval aj maliarskej tvorbe, predovšetkým krajinomalbe a portrétom. Nevyhýbal sa ani sakrálnym motívom. Bol autorom diela Ukrižovaný, ktorý svojho času plnil funkciu oltárneho obrazu v evanjelickom kostole v Dolnom Kubíne.

Baltazár Demian po krátkej chorobe zomiera 28. novembra 1851 v D. Kubíne vo veku 48 rokov.

September bude patriť oslavám 730. výročia prvej písomnej zmienky o Liptovskom Petre.

Pozývame všetkých občanov

Program osláv sa ešte len tvorí a v nasledujúcich týždňoch sa bude doladovať, avšak už dnes vieme, že:

V stredu 14. septembra v podvečer bude otvorenie výstavy amatérskych výtvarníkov, rezbárov a fotografov.

V piatok 16. septembra sa bude v parku pred kultúrnym domom konať odhalenie pamätníka nášmu rodákovi, významnému slovenskému fotografovi Martinovi Martinčekovi. Po tomto akte sa bude konať slávnostné obecné zastupiteľstvo, na ktorom oceníme zaslúžilých občanov.

V sobotu 17. septembra bude deň skutočne pre všetkých. Po promenádnom koncerte bude otvorenie slávnosti. Spolu s našimi divadelníkmi sa vyberieme do histórie, stredovekí šermiari nám predstavia kúsok svojho kumštu, pričom chýbať nebudú ani vavrišovskí kuruci. Súčasťou oslavy bude pochod obcou, trhy, guláš, súťaž v pečení koláčov, program hudobnej skupiny CR Band Liptovský Hrádok. Pre deti budú pripravené rôzne súťaže.

Na záver dňa oslavu spoločne zavíšime ohňostrojom a zábavou.

V nedeľu 18. septembra budú obecnému výročiu v evanjelickom kostole venované Služby božie.

• Ladislav IV. Kumánsky

Prvým panovníkom, ktorého si pripomenieme je **Ladislav IV.** (1272–1290). Ten Bohumírovi a Serafinovi a tiež ich potomkom potvrdil donáciu na majetok v Liptove. Bohumír a Serafín mali štatút hostí (hospites). Pravdepodobne pochádzali z Čiech, kde ich vnútropolitická situácia donútila, aby svoje schopnosti vložili do služieb Uhorska. Za verné služby ich kráľ odmenil majetkami, na ich žiadosť ich vyňal z pomedzi hostí a spolu so synmi ich povýšil do šľachtického stavu. Mali právo podieľať sa na správe krajiných záležitostí a povinnosť zúčastňovať sa na vojenských výpravách. Fakticky však patrili ku kráľovským podaným. Listina sa začína vzletne: My, Ladislav, kráľ Uhorska, z Božej milosti, cestou tejto listiny oznamujeme všetkým, ktorých sa to týka. Originál bol uložený v kostole v Lipt. Jáne, kde ho v roku 1322 neznámi zlodeji ukradli. Spomína sa však v tzv. Liptovskom registri z roku 1392 a my ju poznáme v odpise z 19. storočia.

Liptovský Peter sa sám pripomenul kráľovi **Ludoví-**

Štyri zastavenia dejín

Počas 730. výročia prvej písomnej zmienky o obci si pripomenieme troch uhorských panovníkov a povstanie Františka Rákocziho, vojaci ktorého sa v roku 1709 stretli pri našej obci s rakúskym cisárskym vojskom v bitke známej ako švihrovská.

• Eudovít I.

tovi I. (1342–1382). Keďže význam Liptovského Petra od 13. storočia vzrastal, Mikuláš, syn Alexandra z L. Petra, požiadal panovníka Ludovíta I. o udelenie trhového práva. Panovník mu vyhovel a listinou z 25. januára 1363 trhové výsady vo Svätom Petre potvrdil. Trh sa potom konal každý pondelok a dedina tak dostala šancu zaradiť sa medzi poddanské mestečká akými boli Lipt. Trnovec, či Sielnica. Boli pre to podmienky, dedina sa nachádzala na krajinnej ceste a bola významným komunikačným centrom. Pre ostatné obce v podstate fungovala ako spádová dedina. Škoda, že vývoj sa uberal inými cestami.

Tretí uhorský kráľ **Žigmund Luxemburský** (1387–1437), ktorý bol zároveň aj rímskym cisárom, Liptovský Peter už priamo navštívil. Samozrejme, nie zo zvedavosti, ale zo štátnickej nutnosti. Totiž v roku 1397 Liptov obsadili spojenci neapolského kráľa Ladislava Anjou na čele s moravským markgrófom Prokopom a poľským kniežaťom Ladislavom, ktorí sa zmocnili všetkých troch liptovských hradov. Keďže v tom čase bol Žigmund zanepázdnený vojnou s Turkami (pri Nikopole), do Liptova prišiel až roku 1399. Hrad veľmi rýchlo dostal späť a cudzie vojská z krajiny vytla-

• Žigmund Luxemburský

• Cisárske vojská „utrpli“ víťazstvo v prehratej bitke.

čil. Jeho osobný pobyt v Liptovskom Petre zaznamenali dve listiny z 15. a 17. augusta 1399.

Štvrtá udalosť, ktorá sa dotkla Liptovského Petra bola známa **Švihrovská bitka**. Odohrala sa 4. až 10. 8. 1709. V nej sa približne 1 200 vojakov cisárskej armády pod vedením Antona Tholleta stretlo so 7 000 mužmi pešactva, jazdeckta a delostrelectva rákocziho vojska. Ako vieme, rákocziho vojsko v tejto nádejnej sa vyvíjajúcej bitke prehralo pod vplyvom správy, že cisárskemu vojsku prichádzajú na pomoc posily. Oni sa skutočne aj blížili, no bolo to však iba niečo viac ako 2 000 vojakov. Jednako, povstalci pod rúskom noci z bojiska ustúpili na Spiš. Výsledkom bolo 500 mŕtvych a 7 vypálených dedín. Najviac boli postihnuté Liptovský Peter, Vavrišovo a Pribylina. Ďalšie liptovské obce počas prechodu vojsk boli postihnuté rabovaním.